

5.2.2

La traducció de noms propis a altres llengües en les publicacions de l'IEC¹

(Versió 2, 2.7.2018)

Taula

1.	Els noms propis de persona	2.2.4.	La denominació dels òrgans pertanyents a l'Institut, a les seccions, a les societats filials i als centres propis o vinculats
2.	Els noms propis d'ens i altres denominacions	2.2.5.	Les sigles i els acrònims
2.1.	Consideracions generals	2.2.6.	La denominació de les entitats públiques o suposadament sense finalitat de lucre
2.1.1.	Els noms propis dels organismes i les institucions públics	2.2.7.	La denominació de les institucions internacionals
2.1.2.	Els noms propis dels organismes internacionals	2.3.	Altres denominacions
2.1.3.	Els noms propis de les empreses i les institucions privades	2.3.1.	El títol dels projectes de recerca
2.2.	Les institucions i llurs òrgans	2.3.2.	El títol de les publicacions
2.2.1.	La denominació «Institut d'Estudis Catalans»	2.3.3.	El títol de les col·leccions
2.2.2.	La denominació de les seccions i de les societats filials de l'IEC	3.	Els noms propis geogràfics
2.2.3.	La denominació dels centres propis de l'IEC i dels altres centres vinculats	3.1.	Consideracions generals
		3.2.	Els noms geogràfics segons la llengua

1. La versió 1 d'aquest text (del 8.2.2005), amb correccions del 29.9.2010, va obtenir el vistiplau del Ple de la Secció Filològica el 15.2.2013, i l'actual conté, a més, les esmenes acordades posteriorment amb l'Oficina d'Onomàstica (28.1.2013) i el Gabinet de la Presidència (28.1.2013 i 17.12.2014). Arran de la proposta de traducció feta pel membre de la Secció Filològica Joan Peytaví per al francès (24.4.2018), s'ha actualitzat aquest document després d'haver-lo sotmès novament a l'Oficina d'Onomàstica.

- 3.2.1. Els noms geogràfics en els textos en espanyol
- 3.2.2. Els noms geogràfics en els textos en anglès
- 3.2.3. Els noms geogràfics en els textos en francès
- 3.2.4. Els noms geogràfics aranesos
- 3.3. La toponímia urbana
- 3.3.1. Les vies públiques
- 3.3.2. Els edificis, els monuments i les construccions singulars
- 3.4. Els noms propis geogràfics inclosos en noms d'entitats
- 3.5. Les indicacions postals, telefòniques i d'Internet de les seus de l'IEC

La globalització de la cultura i de la informació en general, i també la difusió de les activitats de l'IEC, de les seves seccions i de les societats filials per la xarxa Internet, que té un abast mundial, fan molt necessària la unificació de criteris a l'hora de traduir els noms propis que hi apareixen, especialment pel que fet que, en general, aquestes traduccions s'encarreguen a persones o empreses alienes a l'IEC.

Aquesta proposta té per objecte, doncs, ajudar a fixar la forma que han d'adoptar els noms propis (especialment, noms propis d'institucions i noms propis geogràfics) que apareixen en els textos que l'Institut d'Estudis Catalans publica o penja a Internet en llengües altres que el català.

Cal tenir en compte, per exemple, que en la traducció de textos catalans d'obres científiques o de divulgació a altres llengües, el tractament dels noms propis és diferent segons la categoria del nom (classe d'entitat o de nom propi geogràfic), segons el tipus de publicació i, sobretot, segons el grau de coneixement que en tenen els parlants de la cultura d'arribada.

En conseqüència, aquest recull vol ser una guia per a establir les indicacions bàsiques a l'hora de traduir a altres llengües els textos de l'IEC i aconseguir que hi hagi coherència entre les diverses versions publicades; ara bé, cal no oblidar que, per damunt de tot, s'ha de respectar la consistència interna de cada text.

La Secretaria General de l'IEC agrairà totes les observacions o propostes d'aclariment que hom li vulgui fer arribar amb vista a la millora d'aquests criteris.

1. ELS NOMS PROPIS DE PERSONA

1.1. Com a norma general, en les obres de l'IEC, els noms propis de persona no es tradueixen ni s'adapten, sinó que se'n respecta la grafia original, d'acord amb la voluntat manifestada per qui els porta (si es pot arribar a saber).²

2. Els codis internacionals de la llengua que precedeix cada exemple són els següents: ar, aranès; ca, català; es, espanyol; en, anglès; fr, francès.

- [1] ca Federico Fellini
es Federico Fellini
en Federico Fellini
fr Federico Fellini

- [2] ca Marguerite Yourcenar
es Marguerite Yourcenar
en Marguerite Yourcenar
fr Marguerite Yourcenar

- [3] ca Jordi Pujol i Soley
es Jordi Pujol i Soley
en Jordi Pujol i Soley
fr Jordi Pujol i Soley

En el cas dels membres de l'IEC, aquesta grafia és la que figura en la llista de la base de dades de membres de la Presidència, una còpia de la qual figura en l'entrada 5.2.1 («Membres del Ple de l'Institut d'Estudis Catalans») d'aquest mateix espai web.

- [4] ca Germà Colón
es Germà Colón
en Germà Colón
fr Germà Colón

- [5] ca Ramon d'Alòs-Moner
es Ramon d'Alòs-Moner
en Ramon d'Alòs-Moner
fr Ramon d'Alòs-Moner

1.2. Quan no es pot saber la voluntat de qui porta o portava el nom, distingim els personatges històrics, el nom dels quals s'adapta a cada llengua i són recollits per les enciclopèdies de prestigi, dels contemporanis (de mitjan segle XIX ençà), casos en què s'apliquen els § 1.1 o 1.3, segons correspongui. En cas de dubte, es pot consultar l'Oficina d'Onomàstica de la Secció Filològica o els serveis de correcció de l'IEC.

- [6] ca Cristòfor Colom
 es Cristóbal Colón
 en Christopher Columbus
 fr Christophe Colomb
- [7] ca Claudi Ptolemeu
 es Claudio Tolomeo
 en Claudius Ptolemaeus
 fr Claude Ptolémée

Els noms dels reis, els papes i els emperadors de tots els temps es tradueixen sempre.

- [8] ca Carles, príncep de Gal·les
 es Carlos, príncipe de Gales
 en Charles, prince of Wales
 fr Charles, prince de Galles
- [9] ca Alexandre el Gran
 es Alejandro Magno
 en Alexander the Great
 fr Alexandre le Grand
- [10] ca Joan Pau II
 es Juan Pablo II
 en John Paul II
 fr Jean-Paul II

1.3. Si es tracta de persones dels Països Catalans nascudes al llarg dels segles XIX i XX, a l'hora de traduir a altres llengües s'acostuma a respectar el nom amb què figuren a les enciclopèdies de prestigi o, si s'escau, la forma amb què s'ha consolidat en català.

- [11] ca Jacint Verdaguer
 es Jacint Verdaguer
 en Jacint Verdaguer
 fr Jacint Verdaguer

- [12] ca Santiago Rusiñol
 es Santiago Rusiñol
 en Santiago Rusiñol
 fr Santiago Rusiñol
- [13] ca Eugeni d'Ors
 es Eugeni d'Ors
 en Eugeni d'Ors
 fr Eugeni d'Ors
- [14] ca Joan Miró
 es Joan Miró
 en Joan Miró
 fr Joan Miró

1.4. Els noms de persona provinents de llengües que fan servir alfabetos no llatins es transliteren o transcriuen d'acord amb els criteris seguits en cada llengua. En qualsevol cas, en textos no estrictament filològics és preferible de fer servir la transcripció simplificada corresponent.

- [15] ca Yasser Arafat
 es Yásir Arafat
 en Yasir Arafat
 fr Yasser Arafat
- [16] ca Lev Tolstoj
 es Liev Tolstoi
 en Leo Tolstoy
 fr Léon Tolstoï

2. ELS NOMS PROPIS D'ENS I ALTRES DENOMINACIONS

2.1. Consideracions generals

2.1.1. Els noms propis dels organismes i les institucions públics

Els noms propis dels organismes i les institucions públics (incloent-hi les entitats que es puguin considerar sense finalitat de lucre; vegeu el § 2.2.6) es tradueixen a la llengua d'arribada (llevat de la Generalitat de Catalunya),

especialment les que no tenen cap altra denominació reconeguda, encara que no sigui l'oficial.

- [17] ca Generalitat de Catalunya
es Generalitat de Catalunya
en Generalitat, Government of Catalonia
fr Generalitat de Catalogne (Généralité de Catalogne)
- [18] ca Direcció General de Política Lingüística
es Dirección General de Política Lingüística
en General Directorate for Language Policy
fr Direction Générale de Politique Linguistique

2.1.2. Els noms propis dels organismes internacionals

Els noms propis dels organismes internacionals (vegeu el § 2.2.7) es tradueixen també a la llengua d'arribada.

- [19] ca Nacions Unides
es Naciones Unidas
en United Nations
fr Nations Unies
- [20] ca Unió Europea
es Unión Europea
en European Union
fr Union Européenne

2.1.3. Els noms propis de les empreses i institucions privades

Els noms propis de les empreses i les entitats privades, en canvi, es mantenen en la forma original, especialment les que no tenen cap altra denominació reconeguda, encara que no sigui l'oficial.

- [21] ca El Corte Inglés
es El Corte Inglés
en El Corte Inglés
fr El Corte Inglés

2.2. *Les institucions i llurs òrgans*

2.2.1. **La denominació «Institut d'Estudis Catalans»**

La denominació oficial de l'Institut d'Estudis Catalans es manté en català al llarg de tot el text, atès que no és, estrictament, una institució pública i que no té cap altra denominació reconeguda; però la primera vegada que apareix, si es considera necessari, pot anar seguida de la traducció de tota la denominació entre parèntesis.

- [22] es Institut d'Estudis Catalans
- en Institut d'Estudis Catalans (Institute of Catalan Studies)
- fr Institut d'Estudis Catalans (Institut d'Études Catalanes)

Si se n'ha especificat la sigla al començament (IEC), es pot fer servir en comptes del nom sencer. La sigla tampoc no es tradueix mai (cf. el § 2.2.5).

- [23] ca IEC
- es IEC
- en IEC
- fr IEC

2.2.2. **La denominació de les seccions i de les societats filials de l'IEC**

La denominació oficial cada societat filial es manté en català al llarg de tot el text, atès que és també una institució dependent de l'IEC que no té cap altra denominació reconeguda; tanmateix, la primera vegada que apareix, si es considera necessari, se'n pot afegir la traducció —total o parcial— entre parèntesis.

- [24] es Sección de Ciencias y Tecnología
- en Science and Technology Section
- fr Section de Sciences et Technologie

- [25] es Societat Catalana de Llengua i Literatura
- en Societat Catalana de Llengua i Literatura (Catalan Language and Literature Society)
- fr Societat Catalana de Llengua i Literatura (Société Catalane de Langue et Littérature)

Si se n'ha especificat la sigla al començament, es pot fer servir —sense traduir— en comptes del nom sencer.³

[26] ca SECCT
es SECCT
en SECCT
fr SECCT

[27] ca SCLL
es SCLL
en SCLL
fr SCLL

2.2.3. La denominació dels centres propis i dels altres centres vinculats

La denominació oficial dels centres propis i la dels altres centres vinculats a l'IEC es manté al llarg de tot el text, atès que són institucions privades que no tenen cap altra denominació reconeguda; tanmateix, la primera vegada que apareix, si es considera necessari, es pot afegir la traducció de tota la denominació entre parèntesis.

[28] es Centre Català de la Nutrició (Centro Catalán de la Nutrición)
en Centre Català de la Nutrició (Catalan Nutritional Centre)
fr Centre Català de la Nutrició (Centre Catalan de la Nutrition)

Si se n'ha especificat la sigla al començament, es pot fer servir —sense traduir— en comptes del nom sencer.

[29] ca CCN
es CCN
en CCN
fr CCN

3. Per al nom i les sigles de les seccions i de les societats filials de l'IEC, vegeu l'entrada 3.2.3 («Sigles i denominacions d'òrgans, programes i publicacions relacionats amb l'Institut») d'aquest mateix espai web.

2.2.4. La denominació dels òrgans pertanyents a l'Institut, a les seccions, a les societats filials i als centres propis o vinculats

La denominació de cada òrgan de l'IEC (incloent-hi les seccions), de les societats filials i dels centres propis o vinculats es tradueix a la llengua que es fa servir en el text, per tal com són construccions transparents quant al significat.

- [30] es Secretaría Científica
en Scientific Secretary
fr Secrétariat Scientifique
- [31] es Oficinas Lexicográficas
en Lexicographical Offices
fr Bureaux de Lexicografie

Si se n'ha especificat la sigla al començament, es pot fer servir —sense traduir— en comptes del nom sencer.⁴

- [32] ca SCient
es SCient
en SCient
fr SCient

- [33] ca OL
es OL
en OL
fr OL

2.2.5. Les sigles i els acrònims

En general, les sigles pròpies (IEC), les sigles mixtes (OdO) i els acrònims (TERMCAT) de les denominacions a què fan referència els § 2.2 i 2.3 d'aquesta proposta (llevat de les del § 2.2.7) mantenen al llarg de tot el text la

4. Per al nom i les sigles dels òrgans pertanyents a l'Institut, a les seccions, a les societats filials i als centres propis o vinculats, vegeu l'entrada 3.2.3 («Sigles i denominacions d'òrgans, programes i publicacions relacionats amb l'Institut») d'aquest mateix espai web.

forma original, encara que les inicials no es corresponguin amb la forma traduïda.

- [34] es El cometido prioritario del IEC es codificar [...].
- en The IEC's primary task is to codify [...].
- fr La première fonction de l'IEC est de codifier [...].

2.2.6. La denominació de les entitats públiques o suposadament sense finalitat de lucre

Pel que fa a la denominació de les entitats públiques o que es poden considerar sense finalitat de lucre (hospitals, museus, biblioteques, universitats...), la part genèrica del nom s'escriu en la llengua en què es publica el text, mentre que la part concreta es manté en la llengua original, o bé es tradueix si n'hi ha tradició. (En relació amb edificis, monuments i construccions singulars, vegeu el § 3.2.2.)

- [35] es Ayuntamiento de Barcelona
- en City Council of Barcelona
- fr Ajuntament de Barcelona (Mairie de Barcelone)
- [36] es Universidad de Lleida
- en University of Lleida
- fr Université de Lleida
- [37] es Biblioteca de Cataluña
- en Library of Catalonia
- fr Biblioteca de Catalunya (Bibliothèque de Catalogne)
- [38] es Museo Picasso
- en Picasso Museum
- fr Museu Picasso (Musée Picasso)
- [39a] es Hospital de Sant Pau
- en Hospital of Sant Pau
- fr Hôpital de Sant Pau

però,

- [39b] es Hospital Clínico
- en Clinic Hospital
- fr Hôpital Clinique

Cal tenir en compte, però, que si l'entitat en qüestió ja no existeix com a tal, sinó que designa un lloc geogràfic on antigament hi havia la institució, cal mantenir tota la denominació en la llengua original.

- [40] es el antiguo Hospital de la Santa Creu
- en the old Hospital de la Santa Creu
- fr l'ancien Hôpital de la Santa Creu (l'ancien Hôpital de la Vraie Croix)

2.2.7. La denominació de les institucions internacionals

La denominació de les institucions internacionals s'escriu en la llengua en què es publica el text, mitjançant una traducció literal si no té una versió consolidada en la llengua d'arribada.

- [41] ca L'Institut d'Estudis Catalans és membre de ple dret de la Unió Acadèmica Internacional (UAI).
- es El Instituto de Estudios Catalanes es miembro de pleno derecho de la Unión Académica Internacional (UAI).
- en The Institut d'Estudis Catalans (Institute of Catalan Studies) has been a full member of the International Academic Union (IAU).
- fr L'Institut d'Estudis Catalans est membre de plein droit de l'Union Académique Internationale (UAI).

Si se n'ha especificat la sigla al començament, es pot fer servir en comptes del nom sencer.

2.3. *Altres denominacions*

2.3.1. El títol dels projectes de recerca

2.3.1.1. En català, els títols dels projectes de recerca s'escriuen amb les inicials en majúscula o minúscula segons llur extensió i denominació.⁵ Quan la denominació d'aquests projectes consisteix en un títol específic (que generalment és una expressió sintètica), s'escriu la inicial dels mots significatius del títol en majúscula, mentre que si aquest títol és tan sols una descripció del projecte, s'escriu en majúscula únicament la lletra inicial absoluta de tota la denominació, i la resta dels elements es compon en minúscula.

[42] ca Servei d'Arxius de Ciència

[43] ca Flora i cartografia de les plantes, els fongs i la vegetació dels Països Catalans

Aquesta mateixa convenció tipogràfica s'aplica a la traducció d'aquestes denominacions.

[44] es Servicio de Archivos de Ciencia
en Scientific Archives Service
fr Service d'Archives de la Science

[45] es Flora y cartografía de las plantas, los hongos y la vegetación de los Países Catalanes
en Flora and cartography of plants, fungi and vegetation of the Catalan Countries
fr Flore et cartographie des plantes, des champignons et de la végétation des Pays Catalans

2.3.1.2. En general, els títols dels projectes de recerca es mantenen en la llengua original la primera vegada que apareixen, amb una traducció de tot el títol al costat emmarcat amb cometes simples i entre parèntesis. En endavant, n'hi ha prou de fer servir només la traducció.

5. Cf. l'entrada 3.1.2 de l'espai web Crítèria, «Regles d'ús de les majúscules i les minúscules», especialment l'epígraf 14.17, «Projectes i programes de recerca de l'Institut d'Estudis Catalans».

- [46a] es Catalunya Carolíngia ('Cataluña Carolingia')
 en Catalunya Carolíngia ('Carolingian Catalonia')
 fr Catalunya Carolíngia ('Catalogne Carolingienne')
- [47a] es *De re frumentaria*: Corpus de documentació municipal referent al mercat urbà dels cereals dels Països Catalans en la baixa edat mitjana ('*De re frumentaria*: Corpus de documentación municipal referente al mercado urbano de cereales de los Países Catalanes en la baja edad media')
- en *De re frumentaria*: Corpus de documentació municipal referent al mercat urbà dels cereals dels Països Catalans en la baixa edat mitjana ('*De re frumentaria*: Corpus of municipal documentation relating to the urban market in cereals in the Catalan Countries in the late Middle Ages')
- fr *De re frumentaria*: Corpus de documentació municipal referent al mercat urbà dels cereals dels Països Catalans en la baixa edat mitjana ('*De re frumentaria*: Corpus documentaire municipal concernant le marché urbain des céréales dans les Pays Catalans au bas Moyen Âge')

2.3.1.3. No obstant això, cal tenir en compte l'espai de què es disposa, per la qual cosa en els opuscles i altres textos menors (com ara tríptics) es pot optar per traduir literalment els títols dels projectes de recerca, llevat de les parts del títol original que estiguin en llengües altres que el català (especialment, els fragments en llatí).

- [46b] es Cataluña Carolingia
 en Carolingian Catalonia
 fr Catalogne Carolingienne
- [47b] es *De re frumentaria*: Corpus de documentación municipal referente al mercado urbano de cereales de los Países Catalanes en la baja edad media
- en *De re frumentaria*: Corpus of municipal documentation relating to the urban market in cereals in the Catalan Countries in the late Middle Ages
- fr *De re frumentaria*: Corpus documentaire municipal concernant le marché urbain des céréales dans les Pays Catalans au bas Moyen Âge

2.3.2. El títol de les publicacions

El títol de les publicacions s'escriu d'acord amb la llengua en què han estat editades. Tanmateix, si l'espai ho permet, es pot afegir, si cal, una traducció literal, entre parèntesis, en rodona i entre cometes, al costat del títol en la llengua original.

- [48] es la publicación del *Diccionari de la llengua catalana* en 1995
en the publication of the *Diccionari de la llengua catalana*
("Dictionary of the Catalan language") in 1995
fr la publication du *Diccionari de la llengua catalana* («Dictionnaire de la langue catalane») en 1995

2.3.3. El títol de les col·leccions

El títol de les col·leccions de llibres s'escriu d'acord amb la llengua original. Tanmateix, si l'espai ho permet, es pot afegir una traducció literal, entre parèntesis, en rodona i entre cometes, al costat del títol en la llengua original, llevat que aquest estigui en una llengua altra que el català (especialment, en llatí).

- [49] es La presente traducción de Einstein pertenece a la colección «Clàssics de la Ciència».
en This present translation of Einstein belongs to the collection "Clàssics de la Ciència" ("Classics of Science").
fr Cette traduction d'Einstein appartient à la collection « Clàssics de la Ciència » (« Classics de la Science »).
- [50] es Dicha obra se encuentra en la colección «Corpus Vitrearum Medii Aevi».
en This work is in the "Corpus Vitrearum Medii Aevi" collection.
fr Ce travail est publié dans la collection « Corpus Vitrearum Medii Aevi ».

3. ELS NOMS PROPIS GEOGRÀFICS

3.1. *Consideracions generals*

En els noms propis geogràfics, podem distingir, generalment, una *part genèrica* (o *genèric*) —anomenada també *part descriptiva* (o *descriptiu*)—, que pot ésser explícita o implícita, un nexa (generalment la preposició *de*, si és que segueix un nom, o bé sense nexa, si és que segueix un adjectiu) i una *part concreta*.

[51] ca l'estany de Sant Maurici

[52] ca [la ciutat de] Barcelona

[53] ca la plaça Reial

Cal tenir en compte que només hi pot haver un genèric, entès en sentit estricte. Així, tenim *la comarca de la Vall d'Aran* o *el municipi de la Vall de Boí* (en què *la comarca* i *el municipi* són la part genèrica —perquè es tracta d'una comarca o d'una vall, respectivament—, *de* és el nexa d'unió i *[la] Vall d'Aran*⁶ i *la Vall de Boí* són la part concreta), però *la vall d'Aran* o *la vall de Boí* (en què *la vall* és la part genèrica —en tots dos casos es tracta d'una vall—, *de* és el nexa d'unió i *Aran* i *Boí* són la part concreta). Aquesta distinció és important quan no es pot traduir tot el nom propi geogràfic.

La *forma històrica* (o *forma tradicional*) d'un nom propi geogràfic al·lòcton⁷ és la que la comunitat lingüística reconeix i empra per a designar-lo. Aquesta forma està adaptada fonèticament i ortogràficament a la llengua d'arribada, és la consignada en els reculls enciclopèdics de prestigi i és la que fan servir els diaris i revistes en general.

Tanmateix, en el cas dels noms geogràfics catalans traduïts a altres llengües, aquestes formes tradicionals han estat afectades sovint per una llengua interposada (l'espanyol, el francès o l'italià), amb la qual cosa s'han

6. L'article de les comarques s'acostuma a posar sempre quan aquest nom apareix en text seguit, però s'omet generalment quan apareix aïllat (rètols, llistes, títols d'apartats, etc.).

7. Els noms propis geogràfics al·lòctons són els que no pertanyen a cap territori del domini lingüístic català.

confegit a partir de la forma de la llengua interposada, en comptes de fer-ho a partir de la llengua catalana. Aquesta constatació i la legislació toponímica vigent porten a haver de donar preferència a la forma oficial catalana a l'hora de traduir a altres llengües, per davant d'aquella suposada «forma tradicional», en el cas de les comarques, els municipis i tota la toponímia menor, per bé que habitualment es pot traduir la part genèrica de la denominació. I diem «habitualment» perquè hi ha casos en què no és recomanable de traduir els genèrics que estiguin molt toponimitzats o que siguin característics o bé específics de la llengua catalana, com seria el cas dels *aiguamolls de l'Empordà* o els *cingles de Bertí*, que no traduiríem.

De tota manera, en els casos en què es consideri necessari, la primera vegada es pot afegir, entre parèntesis i amb l'abreviatura de la llengua de la qual prové,⁸ la denominació amb què és coneguda en la llengua d'arribada, al costat de la forma catalana.

- [54] en Lleida (Sp., Lérida) is an interesting old city, consisting of one long street, running parallel to the [...].
fr Lleida (esp., Lérida) a un centre-ville ancien intéressant, qui s'étend le long d'un axe parallèle au Segre [...].

Això no obstant, si la diferència gràfica entre la denominació catalana i la més habitual en la llengua d'arribada és mínima, es pot prescindir d'esmentar aquesta segona forma.

- [55] en Other collections were gradually added throughout most of the XIXth century, including the Mediaeval epigraphy sections, from the city of Girona itself [...].
fr D'autres collections ont été rajoutées petit à petit tout au long du XIXe siècle, incluant par exemple les sections d'épigraphie médiévale [...].

Cal tenir en compte també el fet que escrivim des dels Països Catalans i que, per tant, els noms propis geogràfics són molts propers a l'indret de redacció, amb el que comporta de necessitat d'ésser fidel a la forma oficial

8. Les abreviatures més habituals en un text en anglès són *Fr.* (per al francès), *It.* (per a l'italià) i *Sp.* (per a l'espanyol).

—i habitual— que es fa servir dins el nostre domini (fins i tot per a afavorir, si s'escau, una nova adaptació a partir de la forma catalana).

- [56] ca Catalunya
es Catalunya
en Catalunya (Catalonia) —la primera vegada que apareix; les altres vegades, només Catalunya—
fr Catalunya (Catalogne) —la primera vegada que apareix; les altres vegades, només Catalunya—

Naturalment, en un text escrit des d'un altre país es pot permetre de negligir aquesta fidelitat al nom oficial i fer servir les formes tradicionals corresponents a cada llengua.

Els únics noms que sempre s'han de traduir són els geosinònims, perquè són denominacions no afectades per les lleis ni per les normes que regulen la toponímia.

- [57] ca Països Catalans
es Países Catalanes
en Catalan Countries
fr Pays Catalans

3.2. *Els noms geogràfics segons la llengua*

3.2.1. Els noms geogràfics en els textos en espanyol

En els textos escrits en espanyol, els noms propis geogràfics pertanyents als Països Catalans s'escriuen en la forma oficial catalana o la forma tradicional corresponent en català.

- [58] es En la ciudad de Figueres, donde nació dicha autora [...].
[59] es La unidad administrativa suprainular de Eivissa i Formentera.
[60] es El IEC tiene una sede en Castelló de la Plana.⁹

9. No tenim en compte els topònims del País Valencià que tenen doble forma oficial (en català i en espanyol).

- [61] es También en La Franja y en L'Alguer (it., Alghero) se habla [...].¹⁰
- [62] es [...] que encontramos en Perpinyà y en Lleida [...].
- [63] es El municipio de Angostrina i Vilanova de les Escaldes se encuentra cerca de Llúvia.
- [64] es La mayor parte del territorio de Benavarri pertenece a la cuenca [...].

3.2.2. Els noms geogràfics en els textos en anglès

En els textos escrits en anglès només es tradueixen a aquest idioma els noms propis geogràfics dels Països Catalans que tenen un abast territorial superior a la comarca i que tenen forma tradicional en aquesta llengua.

- [65] en The Catalan Countries are composed by Catalonia, Andorra, Northern Catalonia, the Balearic Islands, the Valencian Country, the city of L'Alguer (It. Alghero), and an adjacent area of Aragon (known as La Franja de Ponent).

Els altres noms propis geogràfics dels Països Catalans s'escriuen en català; si l'extensió del text ho permet i la diferència gràfica entre les dues formes ho fa recomanable, s'hi pot afegir, entre parèntesis i amb l'abreviatura de la llengua de la qual prové, la denominació amb què és coneguda en la llengua d'arribada, al costat de la forma catalana.

- [66] en In the cities of Girona and València we can see [...].
- [67] en Perpinyà (Fr. Perpignan), once the capital of [...].

3.2.3. Els noms geogràfics en els textos en francès

En els textos escrits en francès, els noms propis geogràfics pertanyents als Països Catalans s'escriuen en català; si l'extensió del text ho permet i la diferència gràfica entre les dues formes ho fa recomanable, s'hi pot afegir,

10. En textos en espanyol, el nom propi geogràfic de «L'Alguer» sol anar acompanyat, el primer cop que apareix i si l'espai ho permet, de l'expressió «(it. Alghero)».

entre parèntesis i amb l'abreviatura de la llengua de la qual prové (*esp.* 'espanyol'; *it.* 'italien'), la denominació amb què és coneguda en la llengua d'arribada, al costat de la forma catalana.

- [68] fr Salvador Dalí a son musée à Figueres (*esp.* Figueras) [...].
- [69] fr Parmi les Îles Baléares (Îles Baléares), on compte Mallorca (Majorque), Menorca (Minorque), Eivissa (Ibiza) et Formentera.
- [70] fr L'IEC a un siège à Alacant (*esp.* Alicante).
- [71] fr Dans la Franja (Frange d'Aragon) ou à L'Alguer (*it.* Alghero), on parle aussi le catalan [...].
- [72] fr [...] que l'on trouve à Perpinyà (Perpignan)¹¹ et à Tarragona (Tarragone) [...].
- [73] fr La commune d'Angostrina i Vilanova de les Escaldes (*of.* Angoustrine-Vileneuve-des-Escaldes) se situe près de Llivia.
- [74] fr La plus grande partie du territoire de Benavarri appartient au bassin [...].

3.2.4. Els noms geogràfics aranesos

En el cas de la Vall d'Aran, tots els topònims tenen com a única forma oficial l'aranesa, llevat del nom de tot el territori, que es tradueix per tradició, sigui quina sigui la llengua del text en què es troba.

- [75] ar Val d'Aran
- ca Vall d'Aran
- es Valle de Arán
- en Aran Valley
- fr Val d'Aran

11. Hi ha topònims del País Valencià que tenen doble forma oficial (en català i en espanyol). En aquests casos, optem per la forma catalana tradicional, per bé que el primer cop es pot posar entre parèntesis el nom oficial francès, si en té, precedida de la preposició *of.* ('[forme] officielle').

[76]	ar	Bossòst
	ca	Bossòst
	es	Bossòst
	en	Bossòst
	fr	Bossòst

3.3. *La toponímia urbana*

3.3.1. **Les vies públiques**

En general, s'escriu en la llengua d'arribada la part genèrica de la via pública i es deixa en la llengua original la part concreta.

[77]	es	Este establecimiento se encuentra en el barrio de Sant Narcís, en Girona.
	fr	Cet établissement se situe dans le quartier de Sant Narcís, à Girona (Gérone).

[78]	es	Está situado entre dos calles principales de Hostafrancs.
	en	It's situated between two of the main streets of Hostafrancs.
	fr	Il est localisé entre deux artères principales d'Hostafrancs.

Ara bé, molt sovint, la forma del nom propi geogràfic depèn de la tradició: hi ha denominacions que tradicionalment s'han escrit en la llengua original i ja s'ha establert d'aquesta manera, mentre que en altres ocasions hi ha denominacions que ja tenen una forma fixada en la llengua d'arribada (vegeu el § 3.1).

3.3.2. **Els edificis, els monuments i les construccions singulars**

En general, en la denominació dels edificis, els monuments i les construccions singulars s'escriu en la llengua d'arribada la part genèrica d'aquestes construccions i de les seves dependències, mentre que la part concreta es manté en la llengua original, tot i que hi pot haver vacil·lacions d'acord amb la tradició. (Pel que fa a les entitats públiques o sense finalitat de lucre, vegeu el § 2.2.6.)

- [79] es el templo de la Sagrada Família
 en the temple of the Sagrada Família
 fr le temple de la Sagrada Família
- [80] es el monasterio de Santes Creus
 en the monastery of Santes Creus
 fr le monastère de Santes Creus

Ara bé, cal tenir en compte que si la part genèrica de la denominació és un nom propi geogràfic que no és un descriptiu, cal mantenir tota la denominació (la part genèrica i la concreta) en la llengua original, perquè ha quedat toponimitzat i ja no descriu l'edifici.

- [81] es La Casa de Convalecència es la sede del Institut d'Estudis Catalans.
 en The Casa de Convalecència is the headquarters of the Institut d'Estudis Catalans.¹²
 fr La Casa de Convalecència est le siège de l'Institut d'Estudis Catalans.

3.4. *Els noms propis geogràfics inclosos en noms d'entitats*

Quan es tracta d'organismes oficials que contenen noms propis geogràfics en la seva denominació, aquests noms propis geogràfics s'adapten si tenen tradició en la llengua d'arribada, tal com recomana l'opuscle *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims*, de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (1999).¹³

- [82] es el Parlamento de Cataluña
 en the Parliament of Catalonia
 fr Le Parlement de Catalogne

12. En aquest cas, l'edifici de la Casa de Convalecència ja no designa una casa on es recuperen els malalts convalescents, sinó que s'ha convertit en el nom propi d'un edifici singular. La majúscula inicial ja marca aquest fet.

13. Vegeu http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/altres/arxiu/criteri_1_.pdf.

- [83] es Se debe informar a la Generalidad de Catalunya sobre [...].
en Should inform the Government of Catalonia on [...].¹⁴
fr Il faut informer la Generalitat de Catalogne de [...].

Tot i que la forma *Generalidad* és la forma emprada habitualment en la versió espanyola de textos oficials, com ara els textos i les lleis del Parlament de Catalunya, el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i els textos del Tribunal Constitucional, en els textos de l'IEC es pot mantenir la forma catalana sempre que el primer cop que s'esmenti es faci constar, entre parèntesis, la forma espanyola. I el mateix es pot fer amb les altres llengües, tal com podem comprovar en les diferents versions de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006 elaborades pel Parlament i publicades per la Generalitat (cf. <http://web.gencat.cat/ca/generalitat/estatut/estatut2006>).

3.5. Les indicacions postals, telefòniques i d'Internet de les seus de l'IEC

En el cas que hi hagi, com a títol, el nom del municipi on hi ha la seu de l'IEC, es fa servir la forma tradicional que aquest nom propi geogràfic té en la llengua del text i, si no en té, es fa servir la forma oficial de cada nom propi geogràfic.

- [84] es Barcelona, Castelló de la Plana, Perpinyà, Lleida
en Barcelona, Castelló de la Plana, Perpinyà, Lleida
fr Barcelone, Castelló de la Plana, Perpignan, Lleida

En canvi, tota la informació que hi hagi de les dades postals s'escriu en català.¹⁵

14. La primera vegada que apareix aquesta denominació, es pot optar per afegir-hi com a incís explicatiu «Government of Catalonia», sempre que no s'afegeixi «of Catalonia» al terme Generalitat. Així, doncs, quedaria: «the Generalitat, Government of Catalonia».

15. Els codis postals porten al davant la lletra corresponent a l'Estat, unida al codi numèric mitjançant un guionet.

- [85] Casa dels Països Catalans
Universitat de Perpinyà
Camí de la Passió Vella
F-66860 Perpinyà Cedex

Pel que fa a les dades telefòniques, cal recordar d'afegir-hi els prefixos internacionals (tanmateix, els dos primers zeros que es fan servir a Europa per a les trucades internacionals no hi han de figurar, perquè no són universals).

- [86] Telèfon (33) 468 669 837
Fax (34) 932 701 180

Pel que fa a les dades d'Internet, cal escriure les adreces electròniques i de llocs web en cursiva.

- [87] *lleida@iec.cat*
*<https://www.iec.cat>*¹⁶

Les adreces i les dades de contacte de les seus i les delegacions de l'Institut d'Estudis Catalans són les següents:

- [88] BARCELONA
Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47
E-08001 Barcelona
Telèfon (34) 932 701 620
Fax (34) 932 701 180
informacio@iec.cat
<https://www.iec.cat>

16. Cal recordar d'escriure sempre davant de les adreces d'Internet l'abreviació del protocol: «<http://>», «<https://>» o la que correspongui.

ALACANT

Seu Ciutat d'Alacant

Universitat d'Alacant

Av. Ramón y Cajal, 4

E-03001 Alacant

Telèfon (34) 965 145 986 - 630 692 007

Fax (34) 965 145 958

alacant@iec.cat

CASTELLÓ

Centre Municipal de Cultura

Carrer d'Antoni Maura, 4

E-12001 Castelló de la Plana

Telèfon (34) 964 351 396

castello@iec.cat

LLEIDA

Edifici Polivalent

Universitat de Lleida

Avinguda de Jaume II, 71

E-25001 Lleida

Telèfon i fax (34) 973 703 366

lleida@iec.cat

PALMA

La Delegació de Palma no té seu pròpia.

palma@iec.cat

PERPINYÀ

Casa dels Països Catalans

Universitat de Perpinyà

Camí de la Passió Vella

F-66860 Perpinyà Cedex

perpinya@iec.cat

Crítèria

VALÈNCIA

La Delegació de València no té seu pròpia.

[Les activitats es duen a terme principalment a:

Espai Ciència

Edifici Octubre Centre de Cultura Contemporània

C. de Sant Ferran, 12

E-46001 València]

L'ALGUER

Palau Serra

(part -1 local)

Plaça Cívica, 2

07041 L'Alguer

alguer@iec.cat

